

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเกิดเป็นชาวพุทธนะ มีวาสนามาก เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ พวกลัทธิอื่นเขาไม่มีโอกาสได้ทำบุญ เขาได้ทำทานไป เพราะเขาไม่มีสมณะ เขาไม่มีพระ เรามีพระนะ มีพระมีเจ้า มีพระเป็นที่พึ่งอาศัย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า การกับพระนะ

“ภิกษุทั้งหลาย เธออย่ามีอย่างอื่นเป็นที่พึ่งเลย เธอจงมีธรรมะเป็นที่พึ่งเถิด”

ธรรมะคืออะไรละ เราว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติเราก็ก่เกิดมาในธรรมชาติ เราเกิดมานี้เป็นธรรมชาติอันหนึ่งนะ การเกิดและการตาย วัฏวนไปนี้เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แล้วธรรมะเป็นธรรมชาติ นี้ไงที่นิพพานเป็นอนัตตา นิพพานเป็นธรรมชาติ เป็นอนัตตา ว่าธรรมชาติมันแปรปรวน อนัตตานั้นมันเป็นไตรลักษณ์ มันเป็นที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เห็นธรรมชาติ เห็นความเป็นจริงของมันแล้ว แต่ไม่มีใครรู้มัน ไม่มีใครทำความเข้าใจกับมัน ขอมจ้านกับมันไป แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามารื้อค้นใจ รื้อค้นสิ่งที่เหนือธรรมชาติ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวน เห็นไหม เจ้าชายสิทธัตถะนะ ไปเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันมีความคิดโต้แย้ง ในเมื่อมีคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันมีฝ่ายตรงข้ามแล้วมีความโต้แย้ง เห็นไหม ขนาดที่ยังไม่ได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะยังมีความคิดโต้แย้ง แล้วความโต้แย้งนั้นออกมาแสวงหาจนไปเห็นมัน คูสิ

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด”

ธรรมคืออะไร? เห็นไหม พระมหากษัตริย์นะ เขาไปเห็นธง เวลาลมพัดธงมันไหว พระองค์หนึ่งบอกว่า

“เพราะมันมีธง ธงมันถึงได้ไหวเพราะลมพัด”

พระอิกองค์หนึ่ง

“ไม่ใช่! เพราะมีลม ลมพัดธงมันถึงได้ไหว”

เห็นไหม ธรรมเป็นที่พึ่ง ธรรมชาติไง ลมพัดธงปลิวสะบัด แล้ว ๒ คนมีความเห็นต่างกัน เห็นไหม พระเถียงกัน มันมีธง ธงถึงได้ไหว มันมีลม ลมถึงได้พัด ธงถึงได้ไหว เห็นไหม สิ่งนี้เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง

แต่เวลาปรากฏการณ์ของเราละ ปรากฏการณ์ในความสุข-ความทุกข์ในหัวใจละ ปรากฏการณ์อย่างนั้น ความคิด เห็นไหม มนุษย์ ปรากฏการณ์ของมนุษย์ มนุษย์เกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ ๕ ธาตุ ๔ คือร่างกายและมีจิตใจ

เหมือนกัน! ร่างกายนี่คือธง ความคิดหวั่นไหวนั่นคือลม ลมคือความคิด ความคิดหวั่นไหว เห็นไหม สิ่งนี้สภาวะที่ปรากฏการณ์มันเกิดขึ้น สิ่งนี้ปรากฏการณ์มันเกิดขึ้น ธรรมะคืออะไร ธรรมะคือสังขารม สัจจะนี้ ร่างกายมันแปรสภาพมันไป เกิดมานะชราคร่ำคร่าเป็นธรรมดา ความคิดมันก็แปรปรวนอยู่ตลอดเวลา แล้วสิ่งที่มันตกผลึกล่ะ?

เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านถามพระนะ

“พิจารณาหายไปแล้วมันเหลืออะไร? มันชำระกาย มันปล่อยกายไปแล้วมันเหลืออะไร? มันเหลืออะไร?”

นี่ไง สภาวธรรมนะ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมเป็นที่พึ่งนะ มันเหลืออะไร? พิจารณาหายไปแล้วปล่อยวางๆ ปล่อยวางใครเป็นคนปล่อยวาง? ปล่อยวางไปแล้วใครเป็นคนรับรู้?

ยถาภูตัง ญาณทัสสนะนะ เห็นไหม ญาณยถาภูตัง ญาณทัสสนัง นี่ตัวธรรม เห็นไหม เป็นโศคาบัน สกิทาคามี อนาคามีนะเป็นตัวธรรม ตัวธรรมถึงที่สุดแล้ว พอถึงที่สุดแล้วทำลายตัวธรรม เจอพุทธะที่ไหนต้องฆ่าพุทธะที่นั่น พุทธะคือธาตุรู้ คือภพ ธาตุรู้ต้องทำลายที่นั่น เห็นไหม ธรรมธาตุไม่มีตัวตน แต่ก็เป็นตัวธรรมๆ “มีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด”

ธรรมะมันเกิดจากเรานะ เกิดจากความตกผลึก เกิดจากสิ่งที่รับรู้ เห็นใหม่ ความคิดมันเกิด-ดับนะ ร่างกายมันก็เลยแปรสภาพนะ สิ่งที่ได้รับรู้ บุญกุศล สถานะอันนี้ ธรรมนะ ธรรมมันมีของมันนะ ถ้ามันไม่มีของมัน มันเกิดขึ้นมาได้ยังไง?

คูลี ธรรมะเวลามันกระเพื่อม มันออกรับรู้เพื่ออะไร เพื่อจะแสดงธรรม สิ่งที่แสดงธรรมนะ ตัวธรรมจริงๆ นะมันเป็นวิมุตติ มันพ้นจากสมมุติบัญญัติไป แล้วมันจะสื่อความหมายได้อย่างไร มันจะสื่อออกมาได้อย่างไร แต่มันมีอยู่ในหัวใจเรา เพราะตัวหัวใจนี้มันสัจจะ ตัวใจมันเป็นตัวรับรู้ที่เกิดตายๆ นะ

สถานะ! สถานะเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม สถานะเกิดเป็นมนุษย์ สถานะของมนุษย์มันมีชั้น ๕ ชั้น ๕ คือนามธรรม ชั้น ๕ เป็นนามธรรมนะ แต่ธาตุ ๔ ละ ธาตุ ๔ เป็นรูปธรรม ชงกับลม เห็นใหม่ สิ่งที่ชงกับลม พระไปเห็นชงกับลม

นี่เหมือนกัน สภาวะธรรม ตัวธรรมนะมันเห็นความคิด เห็นความหวั่นไหวของเรา เห็นความเป็นไปของร่างกาย เห็นความเป็นไปแล้วตัวความที่มันใช้ปัญญา เห็นใหม่ ญาณทัสสนะ มันพิจารณาของมัน มันปล่อยวางลงมา สิ่งที่ปล่อยวาง ใครเป็นคนปล่อยวาง ปล่อยวางแล้วเหลืออะไร ผู้ที่เป็นโสดาบัน ผู้ที่ยกจากโสดาบันขึ้นเป็นสกิทาคามี ผู้ที่ยกจากสกิทาคามีเป็นอนาคามี สิ่งที่เป็นอนาคามีถึงที่สุดทำลายมันอย่างไร นี่สิ่งนี้ นี่ไง

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด”

เห็นใหม่ ธรรมะนี้มันเกิดจากเรา ธรรมมันเกิดจากไหน เกิดจากความสัมผัสของใจ ใจมีการกระทำอยู่ เรามีของเราอยู่แล้ว เราได้เกิดมาแล้ว เห็นใหม่ เราเกิดมาโดยสมมุติ พอสสมมุติ โลกนี้เป็นสมมุติ พอสสมมุติ สมมุติจริงตามสมมุติ เพราะเกิดมาสถานะที่มันแปรสภาพ คือว่ามันเวียนไปธรรมชาติของมัน

นี่ไง ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ธรรมชาติมันแปรปรวน ความเป็นไปในธรรมชาติ เราเกิดในธรรมชาติอยู่แล้ว ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ พวกเราเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว เพราะเราเกิดในธรรมชาติ เราอยู่กับธรรมชาติ เราเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง เห็นใหม่

เหมือนนักกีฬา นักกีฬาเขาแข่งขันในกีฬานะ เขาจบการแข่งขันนั้นแล้ว ผลที่เกิดจากการแข่งขันนั้นออกมา เห็นไหม เราเกิดมาในธรรมชาติ เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ เราจะศึกษาธรรมไหม ถ้าเราศึกษา เรามีข้อมูลของเรา เห็นไหม เรามีศรัทธา มีความเชื่อ เราตั้งสติของเราขึ้นมา คั่นคว่าให้ได้

ทะเบียนบ้านนะ เราเป็นนาย ก. สัญชาติไทย สัญชาติจีนะ รือภหรือชาติ รือที่ทะเบียนบ้านใช่ไหม เราโอนสัญชาติ เปลี่ยนสัญชาติ มันเปลี่ยนไปแล้ว มันเปลี่ยนสัญชาติไปแล้ว เปลี่ยนจากสัญชาติมนุษย์เป็นเทวดาได้ไหม เปลี่ยนเทวดาเป็นอินทร์ เป็นพรหมได้ไหม สัญชาตินี้มันจริงตามสมมุติ แต่ผู้ที่เกิดมามีชีวิตแล้ว เห็นไหม คนตายเขาต้องจำหน่ายออกจากทะเบียนบ้านไป คือว่าสูญไปเพราะตายแล้ว จำหน่ายออก

แต่จิตมันจำหน่ายได้ไหม ทุกข์มันจำหน่ายได้ไหม มันยังเวียนตายเวียนเกิดใหม่ สิ่งของแต่ละภพชาติๆ ภพชาติมันอยู่ที่ไหน ไม่ใช่ภพชาติอยู่ที่ทะเบียนบ้านนะ ภพชาติไม่ได้อยู่สัญชาติที่เราถือสัญชาติใด แต่สัญชาติมนุษย์ สัญชาติเทวดา สัญชาติอินทร์ สัญชาติพรหม นี่สัญชาติ อากาจะเกิดสัญชาติ

แต่จิตตัวเกิดตัวนี้มัน โคนอวิชาปกคลุมอยู่ เราศึกษาธรรมขึ้นมาเพื่อเพิกถอนมัน เพื่อเพิกออก เห็นไหม เพิกกิเลส เพิกอวิชา เพิกออกจากใจ พอใจมัน โคนเพิกออกไป เพราะมันยังมีผู้กระทำใช่ไหม เอาอะไรไปเพิกมัน จิตแก้จิต ไฟเผาไฟ เห็นไหม

คูสิ เขาทำกันไฟ เขาจุดไฟเข้าไปเพื่อดับไฟ เห็นไหม เขาจุดไฟ ทางกันไฟเขา กวาดเพื่อพอไฟมันไหม้มันหมดเชื้อมันก็ต้องดับของมัน ถ้าเขาจุดค้ำหน้า จุดให้มันไหม้ เข้าไปในไฟนั้น มันไปถึงหมดเชื้อมันก็ดับ

จิตก็เหมือนกัน เอาจิตนะ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อนะ เราต้องมีความสงบ เห็นไหม เราทำความสงบของใจ ถ้าใจมันไม่สงบขึ้นมา ความคิดขึ้นมามันเป็นเชื้อ คูสิ ไฟไหม้เชื้อเชื้อไม่หมดมันจะจบได้อย่างไร ความคิดมันเคยหมดไปไหม ความคิดเกิด-ดับ กิเลสมันเคยหมดไปจากใจไหม แล้วความคิดอย่างนี้มันเผาไหม้ตลอดเวลา มันหมดไปไหม นี่ใจแก้ใจ ใจเอาความสงบของใจเข้ามา

แล้วพอปัญญาที่เกิดขึ้นมา นี่ปัญญาที่ทวนกระแส จุดเผาเข้าไปดับอวิชชา นั่น มันจะกลับไปดับอวิชชา นั่นนะ นี่ธรรมะไง ธรรมะที่มันเกิดจากเรา เพิกมันออก เพิกสิ่งที่ปกคลุมหัวใจออก ถ้าเพิกสิ่งที่ปกคลุมหัวใจออกมันจะเหลืออะไรไว้ เหลือธรรมะไง

“เราจงมีธรรมะเป็นที่พึ่งเถิด”

สิ่งใดในโลกนี้มีมันอาศัยได้ชั่วคราว เราเกิดมาแล้ว เห็นไหม มันธรรมชาตินะ เกิดมาแล้วใครไม่รักรวงศักระกูล ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นะ ถ้าตระกูลใด รู้จักประหยัด มัชฌิมา ช่อมแซมบำรุงรักษาของในตระกูลนั้น ตระกูลนั้นจะไม่เสื่อมเลย ตระกูลใดใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักถนอมรักษา ตระกูลนั้นจะอยู่ไม่รอดไง

นี่เห็นไหม สอนคฤหัสถ์ก็สอน สอนการดำรงชีวิตในโลกก็สอน สอนการประพฤติปฏิบัติก็สอน สอนเทวดาก็สอน ภาษาใจนะ สอนเทวดา อินทร์ พรหม ก็สอน สอนหมด เห็นไหม ใจดวงหนึ่งถ้ามันสร้างสมจนใจดวงนั้นพ้นจากกิเลสได้ มันเป็นประโยชน์มากนะ แล้วเราเกิดมามีครูมีอาจารย์ มีที่พึ่งอาศัย อาศัยก่อน เห็นไหม

คุณิ ขอนิสัย เวลาพระขอนิสัย ขอนิสัยเพื่ออะไร ก็อาศัยใจ ขอนิสัยเพื่อให้ได้นิสัย นิสัยของภิกษุไม่ใช่นิสัยของคฤหัสถ์ เราบวชมาใหม่ๆ นะมันติดนิสัยโลกมา ติดนิสัย คฤหัสถ์มา เราต้องตัดแปลง นี่สมณสารูป สมณสารูปเพื่ออะไร เพื่อตั้งสติสัมปชัญญะ มันเป็นสตินะ การฝึกตัดแปลงตน การเอาจิตทำข้อวัตรนี้มันเข้าไปตัดแปลงจิต จิตมันเคยอยู่แต่มันตามสบาย พอมันเข้าถือขอนิสัย ทำตามกติกานั้น มันก็ตัดแปลง เห็นไหม ตัดแปลงแก้ไข

คุณิ คันสร เห็นไหม ไม่คัดเขายังคัดมาให้ตรงได้ น้ำเขาทอเข้านาได้ สามเณรลูกศิษย์พระสารีบุตรไปเห็นอย่างนั้นนะ ย้อนกลับมา แล้วใจเรา เราเป็นคนควบคุมเอง ทำไมเราตัดแปลงไม่ได้ ถ้าตัดแปลง เพราะความคิดอย่างนี้ การเปรียบเทียบนี่จนเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาได้ เห็นไหม เราขอนิสัยเราก็ตัดแปลงของเรา ตัดแปลงนิสัย ตัดแปลงความคิด มันยึดขาดอึดอาด เราก็ตัดแปลงมัน แก้ไขมัน พอมีสติสัมปชัญญะขึ้นมา มันจะตั้งตัวขึ้นมา

นี่ไง จะจุดไฟต้กหน้า จุดไฟดับอวิชา นี่เราคัดแปลงของเรา หาจิตให้เจอ จิตเราสงบขึ้นมา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมา มันเห็นคุณประโยชน์นะ ถ้าไม่เห็นคุณประโยชน์ทำไมเราอดอาหารกันนะ แล้วเราเดินจงกรมทั้งวันทั้งคืนนะ เราทำทำไม ทำไมเราไม่เห็นน้อยไม่ลำบากเลยหรือ มันเห็นน้อย มันลำบาก มันทุกข์นะ แต่มันเห็นผล มันเห็นผลคือว่า..

คุณไฟมันดับนะ มันเผาดับเข้าไปถึงไฟป่า มันไม่ลามเข้ามาเผาทรัพย์สินของเรา ความคิด อวิชา มันไม่คิดมาเหยียบย่ำหัวใจของเรา เราคิดดับมัน มันปล่อย มันวาง มันโล่ง มันสุข มันมีความพอใจ แต่เห็นน้อยไหม? เห็นน้อย.. เห็นน้อยเพราะอะไร เพราะเราเห็นคุณประโยชน์ของมัน เห็นไหม

“มีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด”

ธรรมที่เป็นสัพเพ ชัมมา อนัตตา สภาวะธรรมที่เป็นอนัตตา มันเผาตัวมันเอง มันแปรสภาพในตัวมันเอง แต่เราไม่เห็น เราไม่รู้ เราไม่เข้าใจ เราจะรู้แต่เรื่องต่างๆ แต่เราไม่รู้เรื่องของตัวเราเองเลย เราไม่เห็นสภาวะภายในของตัวเราเองเลย

ถ้าเราเริ่มตั้งสติ เราเริ่มมีศรัทธา มีความเชื่อ มีการประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม “มีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด” แม้แต่ธรรมอย่างนี้ มันเป็นสภาวะธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ แล้วเราพยายามสร้างขึ้นมากันจนถึงที่สุดมันเหลืออะไร เหลือศีลธรรม เหลือตัวธรรม สภาวะๆ เห็นไหม

เวลาไปหาครูบาอาจารย์นะ สภาวะเป็นอย่างนั้น สภาวะ.. สภาวะมันยังแปรปรวนอยู่ เขาบอกธรรมนี้เป็นสภาวะ.. ไม่ได้! ธรรมนี้คือธรรม ไม่ใช่สภาวะ มันเป็นคงที่ของมัน เต็มที่ของมัน แล้วมันอยู่ที่ไหน ทำอย่างไร เห็นไหม “จงมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด” แล้วธรรมจะอยู่กับเรา อยู่ในหัวใจของเรา เราพยายามสร้างขึ้นมากันแล้วจะเป็นสมบัติของเรา เอวัง